

ВИДАВНИЦТВО
РАНОК

Ірина Товкач

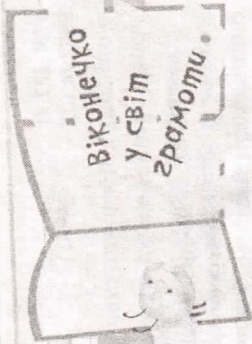
Звуки Букви Читання

Методичний посібник

Частина **2**

5-7
років

Ірина Товкач

Один із авторів Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина» (підрозділи «Мова рідна, слово рідне», «Дитина у довіллі», «Художня література»)

ЗВУКИ БУКВИ ЧИТАННЯ

Методичний посібник

Рекомендовано до друку кафедрою дошкільної освіти
(протокол № 16 від 26.06.2013 р.) Педагогічного
інституту Київського університету імені Бориса Грінченка.

Триває

УДК 372.41
ББК 74.102
Т 50

РЕКОМЕНДОВАНО ДО ДРУКУ
кафедрою дошкільної освіти Педагогічного інституту
Київського університету імені Бориса Грінченка
(протокол № 16 від 26.06.2013 р.)

Серія «Віконечко у світ грамоти»

Товкач І. Є.

Звуки. Букви. Читання : методичний посібник : у 2 ч. Ч. 2 /
І. Є. Товкач. — Х. : Вид-во «Ранок». — 2013. — 192 с. — (Серія
«Віконечко у світ грамоти»).

ISBN 978-617-09-1421-7

Посібник є другою частиною єдиного навчально-методичного комплексу «Віконечко у світ грамоти». Він включає в себе методичний посібник та навчальний посібник для групової та індивідуальної роботи з дитиною в умовах сім'ї та дошкільного навчального закладу.

У посібнику висвітлено сучасний зміст роботи з навчання дітей елементів грамоти, розвитку усвідомлення дітьми мовлення, пізнавальної і мовленнєвої активності у вигляді інформаційних та дидактичних матеріалів, а також подано систему занять у буквенному періоді навчання дітей елементів грамоти та дидактичних ігор, вправ (під час занять та в Датках) з урахуванням індивідуальних особливостей, можливостей дітей.

Автором урховано зміст Базового компонента дошкільної освіти (редакція 2012), який реалізується програмами та навчально-методичним забезпеченням.

Видання адресоване широкому колу читачів — педагогам дошкільних, загальноосвітніх і позашкільних навчальних закладів, батькам дітей дошкільного віку, студентам і викладачам дошкільних відділень та факультетів вищих навчальних закладів.

УДК 372.41
ББК 74.102

Разом дбаємо
про вогонь та здоров'я

ISBN 978-617-09-1421-7

© Товкач І. Є., 2013
© Прядкіна Л. К., in., 2013
© ВІ «Каскад», макет, серія, 2013
© ТОВ Видавництво «Ранок», 2013

Передмова

Шановні педагоги та батьки! Це друга частина посібника, що є складовою єдиного навчально-методичного комплексу «Віконечко у світ грамоти» (разом із першою частиною та навчальним посібником для індивідуальної роботи з дитиною в умовах сім'ї та дошкільного навчального закладу). Посібник присвячено проблемі навчання дітей елементів грамоти в буквенному періоді. У методичних рекомендаціях для педагогів та батьків (у першому розділі посібника — добуковений період) подано специфіку роботи з навчання дітей елементів грамоти в буквенному періоді переважно зі старшими дошкільниками (6–7-й роки життя). В основу такої роботи покладено сучасний звуковий аналітико-синтетичний метод навчання грамоти, який базується на даних лінгвістики про відношення графічної системи мови до її звукової системи, про особливості усного й писемного мовлення.

У практичній частині вміщено систему занять з урахуванням індивідуальних особливостей старших дошкільників за груповим, індивідуально-груповим та індивідуальним способами організації. Ці заняття сприятимуть не лише опануванню азів читання й підготовці руки дитини до письма, а й забезпеченню особистісно-орієнтованого підходу до дитини в сучасному дошкільному закладі; розширенню уявлень дитини про довілля та власне я (фізичне, психічне, соціальне), зокрема формуванню психологічної статі (ставлення до себе як до хлопчика або як до дівчинки); вихованню любові і поваги до людей, культури поведінки, інтересу до рідної мови, друкованого слова, книги, що сприятиме збагаченню духовного світу кожної дитини, стимулюватиме інтелектуальні, комунікативно-мовленнєві здібності тощо.

Інтерес до звуків і літер, друкованого слова діти виявляють у різні періоди дошкільного дитинства (іноді й у ранньому). Дорослі мають підтримати й задовольнити цей інтерес в іграх, вправах, завданнях. Саме тому під час пропонування занять різноманітні завдання подано диференційовано. Завдання першого рівня — для тих дітей, які тільки починають свій шлях у світ знань і ще не мають навичок початкового читання, але цікавляться (чи не цікавляться) книжками — слухають (або лише намагаються слухати), коли хтось читає, проявляють інтерес до довілля та до самих себе, здатні виконати прості інтелектуальні й творчі завдання. Завдання другого рівня — для дітей, які вже мають навички початкового читання складів, слів або речень;

Список використаної та рекомендованої літератури

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція) // Дошкільне виховання, 2012. — № 7. — С. 4–19.
2. Барташнікова І. А. Як навчити малюка читати? / І. А. Барташнікова, О. О. Барташніков. — Тернопіль : Богдан, 1998. — С. 85.
3. Богуш А. М. Дошкільна лінгводидактика : Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах : підруч. / А. М. Богуш, Н. В. Гавриш. — 2-ге вид., доп. — К. : Видавничий дім «Слово», 2011. — 704 с.
4. Богуш А. М. Оптимізація мовленнєвої роботи з дітьми в розвивальному середовищі дошкільного навчального закладу. Реалізація завдань освітньої лінії «Мовлення дитини» / А. М. Богуш, Н. В. Гавриш // Дошкільне виховання. — 2012. — № 10.
5. Бондар Л. Пізнаємо літери через казку й ліплення / Л. Бондар // Дошкільне виховання. — 2012. — № 11. — С. 28–29.
6. Васьуленко М. С. Навчання грамоти в 1 класі : посіб. для вчителя / М. С. Васьуленко. — К. : Освіта, 2001. — 176 с.
7. Венгер Л. А. Домашня школа мышлення / Л. А. Венгер, А. П. Венгер. — М. : Знание, 1984. — С. 3–5.
8. Веснівочка : зб. поет. текстів для дошкільних закладів / укл. М. І. Вільшук. — К. : ІЗМН, 1998. — 120 с.
9. Власова О. І. Педагогічна психологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. І. Власова. — К. : Либідь, 2005. — 400 с.
10. Впевнений старт : програма розвитку дітей старшого дошкільного віку / кер. проекту Б. М. Жебровський. — К. — 2012.
11. Гончаренко А. М. Розвиток мовленнєвої компетентності старших дошкільників : навч.-метод. посіб. до базової прогр. розв. дитини дошкільного віку «Я у Світі» / А. М. Гончаренко. — К. : Світич, 2009. — 160 с.
12. Дитина : Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту : О. В. Огнев'юк, К. І. Волинець; наук. кер. програми : О. В. Проскура та ін.; авт. кол. Г. В. Беленька та ін. / Мін. осв. і наук. мол. та спорту України, головн. упр. осв. і наук. викон. орг. Київміськради (КМДА), Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. 3-тє вид. доопр. і доп. — 2012. — 492 с.
13. Дошкільна лінгводидактика. Хрестоматія : навч. посіб. для студ. вищ. пед. навч. закл. / Упоряд. А. М. Богуш. Ч. I та II. — К. : Видавничий дім «Слово», 2005. — 720 с.
14. Еремеева В. Д. Мальчики и девочки — два разных мира : Нейропсихологи — учителям, воспитателям, родителям, школьным психологам / В. Д. Еремеева, Т. П. Хризмаман. — СПб. : Тускарора, 2000. — 184 с.
15. Ігрова діяльність у дошкільній освіті п'ятирічних дітей (педагогічний супровід до програми «Дитина») : навч.-метод. посіб. / Г. В. Беленька, В. М. Вергуніна, Ю. О. Волинець та ін. ; за заг. ред. Н. В. Кудикіної. — К. : Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. — 220 с.
16. Карасьова К. В. Самодіяльні ігри дитини / К. В. Карасьова, Т. О. Піроженко. — К. : Шк. світ, 2011. — 128 с.
17. Кондратенко Л. О. Весела грамота / Л. О. Кондратенко; за ред. Ю. З. Гільбуха. — К. : НІПЦ «Психодіагностика та диференційоване навчання», 1993. — 144 с.
18. Кузьменко В. У. Відверті розмови дитячого психолога з батьками / В. У. Кузьменко, О. Г. Кoberнік. — К. : Нора-Принт, 2002. — 82 с.
19. Кулачківська С. Є. Я — дошкільник : Вікові та індивідуальні аспекти психічного розвитку / С. Є. Кулачківська, С. О. Ладивір. — К. : Нора-Принт, 1996. — С. 63–75.
20. Ладивір С. О. Дитина пізнає світ / С. О. Ладивір // Вихователський методист. — 2011. — № 11. — С. 15–26.
21. Методичні рекомендації до Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина» / наук. кер. проекту О. В. Огнев'юк; наук. ред. : Н. В. Кудикіна, В. У. Кузьменко; авт. кол. Е. В. Белкіна, Н. І. Богданець-Білокаленко, О. Л. Богтінч, З. Н. Борисова, М. С. Васьуленко та ін. / Мін. осв.

- і наук. мол. та спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг. Київської громади (КМДА) — 3-є вид. доопр. та доп. — К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. — 400 с.
22. Мещеряков Б. Г. Психология : Тематический словарь / Б. Г. Мещеряков. — СПб. : Прайм-еврознак, 2007. — 439 с.
23. Освітня програма «Дитина в дошкільні роки» / Кер. проф. Крутій К. Л. — 2010.
24. Особистість дошкільника : Надії та перспективи розвитку : наук.-метод. посіб. Ч. I, II, III / наук. кер. Піроженко Т. О. — Житомир, 2003. — 176 с.
25. Піроженко Т. О. Особистісний потенціал дошкільника : умови розвитку в сучасному суспільстві / Т. О. Піроженко // Дошкільне виховання. — 2012. — № 1. — С. 8–16.
26. Піроженко Т. О. Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі / Т. О. Піроженко, М. А. Машовець, О. В. Коваленко. — 2012. — С. 32–36.
27. Прищепа К. С. Навчання грамоти : метод. посіб. до «Букваря» авт. К. С. Прищепа, В. І. Колесниченко / К. С. Прищепа. — К. : Форум, 2002. — 143 с.
28. Проскура Е. В. Развитие познавательных способностей дошкольника / под ред. проф. Л. А. Венгера. — К. : Рад. шк., 1985. — 128 с.
29. Проскура О. В. Психологічна підготовка вчителя до роботи з першокласниками : навч. посіб. для студ. пед. фак. / О. В. Проскура. — К. : Освіта, 1999. — 199 с.
30. Професійна освіта : словник / за ред. Н. Г. Ничкало. — К. : Вища шк., 2000. — С. 14.
31. Регіональна програма розвитку дітей дошкільного віку «Українське дошкільля» / Авт.-упор. Білан О. І. — 2011.
32. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям / В. О. Сухомлинський // Вибр. тв. у 3 т. — К. : Рад. шк., 1977. — Т. 3. — С. 76–84.
33. Товкач І. Інтегрований вплив ігрової та мовленнєвої діяльності на формування особистості дитини дошкільного та молодшого шкільного віку / І. С. Товкач // Актуальні проблеми психології : Зб. наук. праць Інституту психології

- ім. Г. С. Костюка нац. акад. пед. наук України. — К. : «Срібна хвиля», 2012. — Т. IV. Психологія розвитку дошкільника. — Вип. 8. — С. 268–280.
34. Товкач І. С. В піжмурки на галявині : дидактичний посібник. / І. С. Товкач // Дошкільне виховання. — 1999. — № 9. — С. 16–17.
35. Товкач І. С. Гендерне виховання дошкільнят / І. С. Товкач // Дошкільне виховання, 2012. — № 3. — с. 8–11*.
36. Товкач І. С. До країни Звукляндії з казкою : конспекти занять, дидактичні ігри / І. С. Товкач // Палітра педагога. — 1998. — № 2. — С. 22–26.
37. Товкач І. С. Зашифровані слова. Малюки, додому! : дидактичні ігри / І. С. Товкач // Дошкільне виховання. — 1998. — № 7. — С. 19–21.
38. Товкач І. С. Знайомимосся зі звуками : готуємо до сучасної школи. / І. С. Товкач // Дошкільне виховання. — 1998. — № 1. — С. 23–25.
39. Товкач І. С. Знайомимосся зі звуками : готуємо до сучасної школи / І. С. Товкач // Дошкільне виховання. — 1998. — № 2. — С. 16–17.
40. Товкач І. С. Індивідуалізація навчання грамоти дітей 5–6 років / І. С. Товкач // Актуальні проблеми психології : Т. IV. Психологія розвитку дошкільника. Вип. 2 : Зб. наук. статей / за заг. ред. проф. С. Д. Максименка та С. Є. Кулачківської. — К. : Нора-Принт, 2004. — С. 113–118.
41. Товкач І. С. Індивідуальні особливості дітей дошкільного віку в ракурсі теоретичних розробок педагогів і психологів. / І. С. Товкач // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти : Зб. наук. праць. — Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 2 (45). — Рівне : РДГУ, 2011. — С. 123–126*.
42. Товкач І. С. Колобоківі мандри : дидактичний посібник. / І. С. Товкач // Джміль. — 1998. — № 4. — С. 15–18.
43. Товкач І. С. Любов до книги плем'яємо змалку / І. С. Товкач // Дошкільне виховання, 2012. — № 11. — С. 12–14.

* Ця література внесена до Методичних рекомендацій до Програми виховання і навчання «Дитина».

Зміст

Передмова.....	3
Методичні рекомендації	5
для педагогів.....	
Основи положення з української фонетики (для вихователів і батьків).....	11
Гра «Увага».....	14
Деякі поради щодо формування вміння усвідомленого читання.....	15
Прийоми навчання дітей читання.....	15
Перспективне планування занять та роботи у повсякденній діяльності (із дидактичними іграми та вправами)	19
Орієнтовні плани-конспекти занять у буквенному періоді	27
Заняття № 1. Звук [а], літера А а.....	27
Заняття № 2. Звук [у], літера У у.....	30
Заняття № 3. Звуки [м], [м'], літера М м.....	33
Заняття № 4. Звуки [и], [і], літери И и, І і.....	37
Заняття № 5. Звук [о], літера О о.....	40
Заняття № 6. Звуки [л], [л'], літера Л л.....	43
Заняття № 7. Звук [е], літера Е е.....	45
Заняття № 8. Повторення вивчених звуків і літер.....	48
Заняття № 9. Звуки [н], [н'], літера Н н.....	50
Заняття № 10. Звуки [з], [з'], літера З з.....	53
Заняття № 11. Звуки [с], [с'], літера С с.....	56
Заняття № 12. Звуки [р], [р'], літера Р р.....	59
Заняття № 13. Повторення вивчених звуків і літер.....	62

44. Товкач І. С. Новосельці : Дидактичний посібник / І. С. Товкач // Дошкільне виховання. — 1999. — № 11-12. — С. 36-37.
45. Товкач І. С. Пізнавальний інтерес старшого дошкільника як одна з важливих передумов формування навчальної діяльності у дитини молодшого шкільного віку // І. С. Товкач // Реалізація наступності дошкільної і початкової освіти : Всеукраїнська науково-практична конференція : Збірник матеріалів / редкол. : К. І. Волинець, Г. Г. Кондратенко, Н. В. Кудикіна та ін. — К. : Вид-во Київ. ун-та ім. Б. Грінченка, 2009. — С. 83-86*.
46. Товкач І. С. Пізнавальний інтерес старшого дошкільника як одна з вагомих мотиваційних тенденцій навчальної діяльності / І. С. Товкач // Вісник Інституту розвитку дитини. — К. : Вид-во Київ. нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова, 2010. — С. 118-123*.
47. Товкач І. С. Розвиток словесної творчості в процесі навчання дітей елементів грамоти / І. С. Товкач // Актуальні проблеми психології : Т. IV. Психологія розвитку дошкільника. Вип. 5 : 36. наук. ст. / за заг. ред. проф. С. Д. Максименка та канд. психолог. наук С. О. Ладивір. — К. : Нора-принт, 2008. — С. 167-177*.
48. Товкач І. С. Теоретико-методологічні основи проблеми обдарованості старшого дошкільника у системі дошкільної освіти / І. С. Товкач // Формування компетентностей обдарованої особистості в системі освіти : матеріали науково-практичної конференції (6-7 липня 2012 р., м. Севастополь). — У 2-х книгах. — Книга 2. — К. : Інститут обдарованої дитини. — 2012. — С. 213-221.
49. Товкач І. С. Усвідомлення старшими дошкільниками мовлення. / І. С. Товкач // 36. наук. ст. «Актуальні проблеми психології» у 12 т. / за ред. проф. С. Д. Максименка. — Т. 4. — Вип. 6. — Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2010. — С. 213-225*.
50. Товкач І. С. Хочу бути мамою, хочу бути татом : навч.-метод. посіб. / І. С. Товкач — К. : Видавничий дім «Слово», 2012. — 368 с*.

* Ця література внесена до Методичних рекомендацій до Програми виховання і навчання «Дитина».

Заняття № 14. Звуки [г], [г'], літера Т т	64
Заняття № 15. Звуки [в], [в'], літера В в	67
Заняття № 16. Звуки [к], [к'], літера К к	70
Заняття № 17. Звук [ц], літера П п	72
Заняття № 18. Закріплення вмінь використовувати звуко-буквений аналіз та синтез слів, читання складів, слів у межах вивчених літер	76
Заняття № 19. Звук [ш], літера Ш ш	79
Заняття № 20. Звук [ж], літера Ж ж	82
Заняття № 21. Звуки [д], [д'], літера Д д	84
Заняття № 22. Звук [й], літера Й й	88
Заняття № 23. Буква ь (знак пом'якшення), позначення м'якості приголосних звуків на письмі	91
Заняття № 24. Звуки [г], [г'], літера Г г	94
Заняття № 25. Звук [ґ], літера Ґ ґ	97
Заняття № 26. Звуки [б], [б'], літера Б б	100
Заняття № 27. Звук [х], літера Х х	103
Заняття № 28. Звуки [ц], [ц'], літера Ц ц	106
Заняття № 29. Звук [ч], літера Ч ч	109
Заняття № 30. Звукосполучення [пч], літера Щ щ	112
Заняття № 31. Звуки [ф], [ф'], літера Ф ф	115
Заняття № 32. Повторення вивчених звуків і літер	118
Заняття № 33. Звукосполучення [йі], літера Ї ї	121
Заняття № 34. Звукосполучення [йе], літера Є є	124
Заняття № 35. Звукосполучення [йа], літера Я я	127
Заняття № 36. Звукосполучення [йу], літера Ю ю	130
Заняття № 37. Повторення вивченого про голосні й приголосні звуки та літери, що їх позначають, читання слів	133

Заняття № 38. Подорож до казкового лісу. Повторення вивченого про слова, речення, звуки і відповідні літери, читання слів	137
Заняття № 39. Виникнення людського імені. Закріплення вивченого	141

ДОДАТКИ

Дидактичні ігри	147
Шлях до читання	170

Список використаної

та рекомендованої літератури	184
------------------------------------	-----